

ปัญหาในการจัดการเรียนรู้และความคาดหวังของครูต่อผู้บริหารสถานศึกษาในช่วงสถานการณ์

โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) แพร่ระบาด

Problems of Learning Management and Teachers' Expectation Towards Administrators
in the Situation of Coronavirus Disease 2019

พลพีระ วงศ์พรประทีป^{1*}

Ponpeera Wongpornpratheep^{1*}

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัญหาการจัดการเรียนรู้ของครูในช่วงสถานการณ์ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) แพร่ระบาด 2) ศึกษาความคาดหวังของครูต่อผู้บริหารสถานศึกษาในช่วงสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) แพร่ระบาด ตัวอย่าง คือ ครูที่ได้รับการนิเทศในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนแห่งหนึ่งในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 จังหวัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 20 คน โดยใช้การเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย การหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า 1) ปัญหาการจัดการเรียนรู้ของครูในช่วงสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) แพร่ระบาด ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านผู้เรียนพบปัญหามากที่สุด ส่วนด้านแหล่งเรียนรู้พบปัญหาน้อยที่สุด 2) ความคาดหวังของครูต่อผู้บริหารสถานศึกษาในช่วงสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) แพร่ระบาด พบว่า ครูมีความคาดหวังต่อผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 4 กลุ่มบริหารงาน ประกอบด้วย กลุ่มบริหารวิชาการ กลุ่มบริหารงบประมาณ กลุ่มบริหารงานบุคคล และกลุ่มบริหารทั่วไป โดยมีความคาดหวังต่อกลุ่มบริหารวิชาการมากที่สุด เพราะเกี่ยวข้องกับตัวครูผู้สอน ผู้เรียน และผู้ปกครองโดยตรง

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้, ผู้บริหารสถานศึกษา, สถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

Article Info: Received 6 June, 2022; Received in revised form 4 September, 2022; Accepted 8 September, 2022

¹ รองผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียนราชวินิตบางเขน อีเมล : osubjugate@gmail.com

Deputy Director of Rajavinitbangkhen School Email: osubjugate@gmail.com

* Corresponding Author

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the teachers' problems of learning management in the situation of the Coronavirus disease 2019 (COVID-19) outbreak; and 2) to study teachers' expectations towards administrators in the situation of the Coronavirus disease (COVID-19) outbreak. The sample consisted of 20 Thai language teachers and social studies teachers from school in The Secondary Educational Service Area Office Bangkok 2 who received supervision chosen by purposive sampling. The study tools consisted of the questionnaires and semi-structured interview. The data was analyzed by mean, standard deviation and content analysis. The results of this study revealed that 1) The teachers' problems of learning management in the situation of the Coronavirus disease 2019 (COVID-19) outbreak were at a significant level. Problems related to students were the most serious. Problems of learning resources were the least serious. 2) Regarding teachers' expectations towards administrators in the situation of the Coronavirus disease (COVID-19) outbreak, the administration which was expected from teachers consisted of 4 departments: Academic Department, Budgeting Department, Human Resources Department, and General Administration Department. The most expected was the Academic Department because it was directly related to teachers, students, and parents.

Keywords: learning management, administrators, the situation of Coronavirus disease 2019 (COVID-19) outbreak

บทนำ

สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ส่งผลกระทบต่อสถาบันทางสังคมทุกประเภท โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถาบันการศึกษา สถานศึกษาหลายแห่งมีความจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสถานการณ์เพื่อความปลอดภัยของนักเรียนและบุคลากรภายในสถานศึกษา อีกทั้งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดรูปแบบการเรียนรู้ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ไว้ 5 รูปแบบ ตามบริบทและความเหมาะสมของแต่ละสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) On-air หมายถึง การจัดการเรียนรู้ผ่านระบบโทรทัศน์ 2) Online หมายถึง การจัดการเรียนรู้แบบถ่ายทอดสด 3) On-demand หมายถึง การจัดการเรียนรู้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ 4) On-hand หมายถึง การจัดการเรียนรู้ด้วยการส่งเอกสารที่บ้าน 5) Onsite หมายถึง การจัดการเรียนรู้แบบปกติที่โรงเรียน โดยที่ไม่จำเป็นต้องใช้การจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์เพียงอย่างเดียว (ฐิติมา ชาลีกุล, 2564)

สถานการณ์ดังกล่าวโรงเรียนแห่งหนึ่งภายใต้สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ได้ใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบชั้นเรียน (onsite) สลับกับรูปแบบการเรียนรู้แบบออนไลน์ (online) กล่าวคือ นักเรียนในห้องเดียวกันมาเรียนพร้อมกันที่โรงเรียน โดยใช้จำนวนนักเรียนเป็นเกณฑ์ในการแบ่งสำหรับการแบ่งเป็น 1 ห้องเรียนหรือ 2 ห้องเรียน สำหรับรูปแบบการเรียนรู้แบบออนไลน์ (online) เป็นวิธีการหนึ่งโดยการถ่ายทอดเนื้อหาผนวกกับการใช้สื่อที่หลากหลาย ร่วมกับการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและการสนทนาผ่านอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์และเทคโนโลยีสมัยใหม่ (Alibak et al., 2019) นับเป็นช่องทางการสื่อสารรูปแบบหนึ่งที่ทำให้ครูและนักเรียนสามารถสื่อสารกันได้สะดวกมากยิ่งขึ้น ครูสามารถถ่ายทอดเนื้อหาบทเรียน ติดตามงาน และใช้ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและลดความเสี่ยงในการติดเชื้อไวรัสโคโรนาในการมาสัมผัสเชื้อจากการพบปะกันที่โรงเรียน อีกทั้งใน

ปัจจุบันรูปแบบการเรียนรู้มีลักษณะแบบผสมผสาน (blended learning) กล่าวคือ มีการปรับใช้เทคโนโลยีดิจิทัลกับการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบปกติ โดยเป็นการพัฒนาการด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ (Giarla, 2016) ทำให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและนักเรียนมีช่องทางในการเรียนรู้ที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น

ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการเรียนรู้ในช่วงสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) แพร่ระบาดส่งผลกระทบต่อสภาพปัญหาและความคาดหวังของครูต่อผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อให้เกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ดี ประกอบด้วย 1) อุปกรณ์รับส่งที่มีคุณภาพ 2) สัญญาณการรับส่งที่มีคุณภาพดีไม่ขาดตอน 3) เนื้อหาการเรียนรู้แบบออนไลน์ที่เหมาะสม 4) ครูที่เข้าใจเรื่องการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์และมีความรู้ความสามารถในการจัดการความรู้ในระบบนี้ 5) ผู้เรียนที่มีความมุ่งมั่นตั้งใจเรียน และ 6) ผู้ปกครองที่มีความรู้และมีเวลาช่วยในการเรียนรู้ของนักเรียน (วารกรณ์ สามโกเศศ, 2563) นอกจากนี้ยังสัมพันธ์กับทีนิตยา มณีนวศ์ (2564) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการเรียนรู้ในช่วงสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 แพร่ระบาดที่มีผลต่อการเรียนรู้ในรูปแบบออนไลน์ส่งผลกระทบต่อสภาพปัญหาและความคาดหวังของครูต่อผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) ปัจจัยด้านผู้สอน ซึ่งเป็นผู้กำหนดและสนับสนุนการจัดการเรียนรู้จึงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการชั้นเรียนและมีอิทธิพลโดยตรงต่อนักเรียน 2) ปัจจัยด้านนักเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องความรับผิดชอบ ความกระตือรือร้น และแรงจูงใจในการเรียนรู้ 3) ปัจจัยด้านเนื้อหา ซึ่งเนื้อหาควรมีความหลากหลายและน่าสนใจ 4) ปัจจัยด้านเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ สมาร์ทโฟน เครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อส่งและรับข้อมูลได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพสูงสุด อีกทั้งนักวิชาการต่างชาติยังได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการจัดการเรียนรู้ในช่วงสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 แพร่ระบาดที่ส่งผลกระทบต่อสภาพปัญหาและความคาดหวังของครูต่อผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย ปัจจัยด้านนักเรียน ด้านครูผู้สอน ด้านกระบวนการเรียนการสอน ด้านเนื้อหา ด้านการมีปฏิสัมพันธ์ ด้านแหล่งเรียนรู้ ด้านการวัดประเมินผล และด้านระบบการติดต่อสื่อสาร (Anderson, 2008; Du et al., 2019) จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า ปัญหาในการจัดการเรียนรู้และความคาดหวังของครูต่อผู้บริหารสถานศึกษาในช่วงสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) แพร่ระบาด ประกอบด้วย 1) ด้านครูผู้สอน 2) ด้านนักเรียน 3) ด้านเนื้อหา 4) ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ 5) ด้านสื่อการเรียนรู้ 6) ด้านแหล่งเรียนรู้ 7) ด้านระบบการติดต่อสื่อสาร และ 8) ด้านการวัดและประเมินผล

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลเมืองโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) เพราะฉะนั้นการที่จะจัดการเรียนรู้ให้ได้ผลดีนั้น ผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่ง คือ ครูผู้สอนที่จำเป็นต้องมีความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ (designing instruction) ที่ดีมีประสิทธิภาพ ได้แก่ ความสามารถในการกำหนดจุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ และความคิดรวบยอดที่เหมาะสมสำหรับผู้เรียน และออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่สามารถช่วยให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ รวมทั้ง มีการวัดและประเมินผลที่เหมาะสม ซึ่งความสามารถนี้ถือเป็นหัวใจสำคัญของวิชาชีพ (ทีศนา แคมมณี, 2555)

นอกจากนี้ การจัดการเรียนรู้ของครูควรพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะประกอบด้วยความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี อย่างไรก็ตาม ไม่มีวิธีการจัดการเรียนรู้ใดเพียงวิธีเดียวที่ดีที่สุดที่จะทำให้ นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด เช่นเดียวกับที่ไม่มีรูปแบบการเรียนรู้ใดที่ดีที่สุดที่จะตอบสนองความต้องการทั้งต่อตัวครูและนักเรียนและเกิดความพึงพอใจต่อทุกคน ผวนวกกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ

ไวรัสโคโรนาในปัจจุบันนับเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสาน ส่งผลให้มีทั้งข้อดีและข้อจำกัด เกิดขึ้นในการเรียนรู้

ด้วยเหตุนี้ จึงเป็นที่มาที่ผู้วิจัยทำการศึกษาปัญหาการจัดการเรียนรู้ของครู และศึกษาความคาดหวังของครูต่อผู้บริหารสถานศึกษาในแง่มุมต่าง ๆ เพื่อให้ครูได้สะท้อนปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนรู้ในช่วงสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) แพร่ระบาด เพื่อที่จะได้นำผลจากการวิจัยไปปรับปรุงสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของครูและบุคลากรในมิติต่าง ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาปัญหาการจัดการเรียนรู้ของครูในช่วงสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) แพร่ระบาด
2. เพื่อศึกษาความคาดหวังของครูต่อผู้บริหารสถานศึกษาในช่วงสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) แพร่ระบาด

วิธีการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครู โรงเรียนแห่งหนึ่งในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จังหวัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 72 คน

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครู โรงเรียนแห่งหนึ่งในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จังหวัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 20 คน โดยใช้การเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) ซึ่งตัวอย่างในที่นี้ผู้วิจัยได้รับมอบหมายจากท่านผู้อำนวยการให้เข้าניתเทศการจัดการเรียนรู้ของครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ซึ่งครูทั้ง 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้มีปัญหาในการจัดการเรียนรู้และความคาดหวังต่อผู้บริหารสถานศึกษาในช่วงสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 แพร่ระบาดเช่นเดียวกับครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น เนื่องจากได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นเช่นเดียวกัน และได้รับนโยบายจากฝ่ายบริหารเช่นเดียวกัน อีกทั้งในการประชุมของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ อีก 6 กลุ่มสาระการเรียนรู้ นั้น จะมีการอภิปรายเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการต่อผู้บริหารสถานศึกษาในบริบทเดียวกันโดยได้รับการสะท้อนปัญหาจากสมาชิกภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้และนำเข้าสู่ที่ประชุมเพื่อหาข้อสรุปและแนวปฏิบัติในช่วงสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) แพร่ระบาด เพราะฉะนั้น ตัวอย่างที่ผู้วิจัยเลือกมาแบบเจาะจงนี้ จึงสามารถเป็นตัวแทนของประชากรได้ดังเหตุผลที่ได้กล่าวมาข้างต้น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนรู้ของครูในช่วงสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) แพร่ระบาด และแบบสัมภาษณ์ เกี่ยวกับความคาดหวังของครูต่อผู้บริหารสถานศึกษาในช่วงสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) แพร่ระบาด โดยมีครูทุกคนที่เป็นตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นผู้ตอบแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

ขั้นตอนในการพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

1. แบบสอบถามเรื่องปัญหาการจัดการเรียนรู้ของครูในช่วงสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) แพร่ระบาด ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

- 1) ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อสังเคราะห์องค์ประกอบของปัญหาการจัดการเรียนรู้ในช่วงสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 แพร่ระบาด

2) จัดทำแบบสอบถามและเสนอผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของโครงสร้างเนื้อหา โดยพิจารณาความสอดคล้องระหว่างคำถามและวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด (Index of Item-Objective Congruence: IOC) และความเหมาะสมของสำนวนภาษา ผลการวิเคราะห์คำถามและวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัดของแบบสอบถามพบว่าผ่านเกณฑ์ทุกข้อรายการ โดยมีค่าเฉลี่ยรายฉบับเท่ากับ 0.96 แสดงว่ามีคุณภาพสูง

3) นำแบบสอบถามที่ผู้ทรงคุณวุฒิให้คำแนะนำมาปรับปรุงแก้ไข และดำเนินการจัดทำเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน มี 4 ข้อคำถาม

ตอนที่ 2 ปัญหาการจัดการเรียนรู้ของครูในช่วงสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) แพร่ระบาด มีทั้งหมด 8 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านครูผู้สอน 2) ด้านนักเรียน 3) ด้านเนื้อหา 4) ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ 5) ด้านสื่อการเรียนรู้ 6) ด้านแหล่งเรียนรู้ 7) ด้านระบบการติดต่อสื่อสาร และ 8) ด้านการวัดและประเมินผล มี 40 ข้อคำถาม

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ ข้อคำถามเป็นลักษณะปลายเปิด มี 1 ข้อคำถาม

4) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) กับโรงเรียนในสาขาเขตเดียวกัน จำนวน 15 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยง ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ผลการวิเคราะห์ พบว่า ข้อรายการในแบบสอบถามตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนรู้ในช่วงสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) แพร่ระบาด มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.86 แสดงว่า ข้อรายการมีความสอดคล้องภายในระหว่างข้อรายการอยู่ในระดับดี

2. แบบสัมภาษณ์ เรื่องความคาดหวังของครูต่อผู้บริหารสถานศึกษาในช่วงสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) แพร่ระบาด ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1) ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร หลักการ แนวคิด ทฤษฎี รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2) สร้างแนวคำถามซึ่งมีลักษณะเป็นข้อคำถามกึ่งโครงสร้างเกี่ยวกับความคาดหวังของครูต่อผู้บริหารสถานศึกษาในช่วงสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) แพร่ระบาด

3) นำแบบสัมภาษณ์ที่ได้ เสนอผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความครอบคลุมเนื้อหาตามนิยามศัพท์เฉพาะ ความถูกต้อง เหมาะสม และความชัดเจนของภาษา ได้ค่าความตรงเชิงเนื้อหาเท่ากับ 0.95

4) นำแบบสัมภาษณ์ที่ผู้ทรงคุณวุฒิให้คำแนะนำมาปรับปรุงแก้ไข และดำเนินการจัดทำเป็นแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป โดยแบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ชื่อ-นามสกุลของผู้ถูกสัมภาษณ์ ประสบการณ์การทำงาน รายวิชาที่สอน มีลักษณะเป็นข้อคำถามปลายเปิด มี 3 ข้อคำถาม

ตอนที่ 2 ความคาดหวังของครูต่อผู้บริหารสถานศึกษาในช่วงสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) แพร่ระบาด โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้านตามกลุ่มบริหารงาน ประกอบด้วย กลุ่มบริหารวิชาการ กลุ่มบริหารงบประมาณ กลุ่มบริหารงานบุคคล และกลุ่มบริหารทั่วไป มี 4 ข้อคำถาม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยทำหนังสือขออนุญาตผู้อำนวยการโรงเรียนเพื่อดำเนินการเก็บข้อมูลการวิจัยในโรงเรียน

2. ผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามให้แก่ครูผู้สอนหลังจากที่ได้เข้านิเทศการสอนเสร็จสิ้นเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

3. ผู้วิจัยดำเนินการนัดหมายการสัมภาษณ์ครู และดำเนินการสัมภาษณ์ครู

4. ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลทั้งแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ และนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามผลของปัญหาการจัดการเรียนรู้ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ผลของความคาดหวังของครูต่อผู้บริหารสถานศึกษาในช่วงสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) แพร่ระบาด โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ ดังนี้

ข้อมูลทั่วไป

1. ข้อมูลภาพรวมของผู้ตอบแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามครูผู้ตอบแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 85 อายุ 25-29 ปี คิดเป็นร้อยละ 40 มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 50 และมีประสบการณ์การทำงานในโรงเรียนนี้ 2-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 50

2. ปัญหาการจัดการเรียนรู้ในช่วงสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) แพร่ระบาด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ปัญหาการจัดการเรียนรู้ในช่วงสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) แพร่ระบาดในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่เป็นปัญหาสูงสุด คือ ด้านนักเรียน ($M = 4.60, SD = 0.50$) รองลงมา คือ ด้านครูผู้สอน ($M = 4.45, SD = 0.60$) และ ด้านสื่อการเรียนรู้ ($M = 4.35, SD = 0.67$) ตามลำดับ (ตาราง 1)

ตาราง 1

ปัญหาการจัดการเรียนรู้ในช่วงสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) แพร่ระบาด

ปัญหาการจัดการเรียนรู้ในช่วงสถานการณ์ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) แพร่ระบาด	M	SD	แปลผล	ลำดับ
1. ครูผู้สอน	4.45	0.60	มาก	2
2. นักเรียน	4.60	0.50	มากที่สุด	1
3. เนื้อหา	4.25	0.79	มาก	5
4. กระบวนการจัดการเรียนรู้	4.30	0.66	มาก	4
5. สื่อการเรียนรู้	4.35	0.67	มาก	3
6. แหล่งเรียนรู้	4.05	0.76	มาก	8
7. ระบบการติดต่อสื่อสาร	4.20	0.70	มาก	6
8. การวัดและประเมินผล	4.15	0.81	มาก	7
รวม	4.29	0.69	มาก	

3. ความคาดหวังของครูต่อผู้บริหารสถานศึกษาในช่วงสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

แพร่ระบาด

ผลการศึกษาความคาดหวังของครูต่อผู้บริหารสถานศึกษาในช่วงสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) แพร่ระบาด โดยใช้แบบสัมภาษณ์ (กึ่งโครงสร้าง) ได้ตัวอย่างข้อมูลความคาดหวังของครูและได้ทำการวิเคราะห์ความคาดหวังของครูต่อผู้บริหารสถานศึกษาโดยจำแนกตามกลุ่มบริหารงาน ดังต่อไปนี้

ครู ก ได้ระบุความคาดหวังว่า

“การจัดการเรียนรู้แบบชั้นเรียนกับการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ มีทั้งข้อดีข้อเสียคนละแบบ ถ้าคนที่ถนัดการใช้เทคโนโลยีก็จะชอบการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์เป็นหลัก ถ้าคนที่ไม่ถนัดการใช้เทคโนโลยี เช่น ครู ก็จะชอบการจัดการเรียนรู้แบบชั้นเรียนมากกว่า”

(ความคาดหวังของครูต่อผู้บริหารที่สัมพันธ์กับกลุ่มบริหารวิชาการ)

ครู ข ได้ระบุความคาดหวังว่า

“อยากให้ทางฝ่ายบริหารจัดการเรียนรู้ของนักเรียนในห้องเดียวกันโดยแบ่งนักเรียนเป็นครึ่งห้องในการมาเรียนมากกว่ามาเรียนพร้อมกันแต่แบ่งเป็น 2 ห้องเรียน เนื่องจากทำให้บริหารจัดการชั้นเรียนยาก เพราะครูสอนเป็นหลักอยู่ห้องเรียนหนึ่ง แต่อีกห้องเรียนหนึ่งก็จะมีคนดูทำให้การเรียนเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร”

(ความคาดหวังของครูต่อผู้บริหารที่สัมพันธ์กับกลุ่มบริหารวิชาการ)

ครู ค ได้ระบุความคาดหวังว่า

“อยากให้ทางฝ่ายบริหารช่วยเหลือครูผู้สอนในเรื่องของค่าใช้จ่ายในการซื้ออุปกรณ์การเรียนสอนแบบออนไลน์ อาจจะทำให้มีการยืมอุปกรณ์ของทางโรงเรียน หรืออำนวยความสะดวกในการเปิดห้องคอมพิวเตอร์เพื่อให้ครูเข้ามาสอนโดยการเว้นระยะห่าง”

(ความคาดหวังของครูต่อผู้บริหารที่สัมพันธ์กับกลุ่มบริหารวิชาการและกลุ่มบริหารงบประมาณ)

ครู ง ได้ระบุความคาดหวังว่า

“อยากให้ทางฝ่ายบริหารมีมาตรการในการลดภาระค่าใช้จ่ายให้กับผู้ปกครองนักเรียนในการชำระค่าเทอม เนื่องจากผู้ปกครองหลายท่านประสบปัญหาการตกงาน การมีรายรับน้อยกว่ารายจ่าย และเมื่อเศรษฐกิจดีขึ้นจะดำเนินการจ่ายให้ครบตามระบบ”

(ความคาดหวังของครูต่อผู้บริหารที่สัมพันธ์กับกลุ่มบริหารงบประมาณ)

ครู จ ได้ระบุความคาดหวังว่า

“อยากให้ทางฝ่ายบริหารมีมาตรการในการดูแลนักเรียนเมื่อนักเรียนเกิดติดเชื้อไวรัสโคโรนาในขณะที่อยู่โรงเรียน รวมถึงครูผู้สอนในห้องเรียนนั้น ๆ ด้วย หากมีความเสี่ยงจะมีมาตรการในการป้องกันแก้ไขอย่างไร สำหรับการมาเรียนพร้อมกันทั้งห้องเรียนแต่แบ่งเป็น 2 ห้องเรียน มีข้อดีตรงที่ได้เรียนเนื้อหาในบทเรียนไปพร้อมกันทั้งห้องเรียน แต่ข้อเสียคือนักเรียนที่ครูไม่ได้อยู่ในห้องเรียนจะเล่นกัน และไม่ได้สนใจเรียนเท่ากับนักเรียนที่มีครูอยู่ประจำห้อง ถึงแม้จะมีการถ่ายทอดทางออนไลน์ไปอีกห้องเรียนก็ตาม”

(ความคาดหวังของครูต่อผู้บริหารที่สัมพันธ์กับกลุ่มบริหารวิชาการและกลุ่มบริหารทั่วไป)

ครู ฉ ได้ระบุความคาดหวังว่า

“อยากให้ทางฝ่ายบริหารจัดการอบรมครูในเรื่องการใช้สื่อเทคโนโลยี เพื่อกระตุ้นความสนใจของนักเรียน การสร้างสื่อการเรียนการสอน และอยากให้ทางโรงเรียนมีมาตรการในการติดตามนักเรียนที่ไม่มาเรียนบ่อยครั้ง เพื่อที่ช่วยเหลือครูผู้สอนในการบริหารจัดการชั้นเรียน”

(ความคาดหวังของครูต่อผู้บริหารที่สัมพันธ์กับกลุ่มบริหารวิชาการ กลุ่มบริหารงานบุคคล และกลุ่มบริหารทั่วไป)

ครู ช ได้ระบุความคาดหวังว่า

“อยากให้ทางฝ่ายบริหารสนับสนุนการฉีดวัคซีนของนักเรียน ครู และบุคลากร และนำเสนอข้อมูลต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการป้องกันโรคติดเชื้อโควิด รวมถึงการปฏิบัติตนเมื่อได้รับการติดเชื้อโควิดแล้ว” (ความคาดหวังของครูต่อผู้บริหารที่สัมพันธ์กับกลุ่มบริหารทั่วไป)

ครู ซ ได้ระบุความคาดหวังว่า

“อยากให้ทางฝ่ายบริหารมีการปรับการลงเวลาปฏิบัติราชการจากการลงเวลาที่โรงเรียนมาเป็นการลงเวลาแบบออนไลน์ หรือด้วยวิธีอื่น ๆ ที่ไม่ต้องให้ครูเดินทางมาเสี่ยงต่อการติดเชื้อโควิดที่โรงเรียน นอกจากนี้ยังอยากให้โรงเรียนทำความสะอาดในจุดต่าง ๆ ที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อให้มากที่สุดโดยเฉพาะบริเวณที่มีคนเป็นจำนวนมาก เช่น บ่อน้ำยารโรงเรียน รวมถึงบริเวณห้องประชาสัมพันธ์ที่คนมาติดต่อเป็นจำนวนมาก เพื่อความปลอดภัยของทุกคน”

(ความคาดหวังของครูต่อผู้บริหารที่สัมพันธ์กับกลุ่มบริหารงานบุคคลและกลุ่มบริหารทั่วไป)

ครู ฅ ได้ระบุความคาดหวังว่า

“อยากให้ทางฝ่ายบริหารไม่จำกัดการวัดและการประเมินผลโดยการใช้ข้อสอบในการทดสอบนักเรียนเพียงอย่างเดียว และอาจใช้วิธีการประเมินการสอบกลางภาคตามดุลยพินิจของครูแต่ละท่าน โดยกำหนดเกณฑ์ในการประเมินเป็นไปในแนวทางเดียวกันแต่รูปแบบขึ้นอยู่กับแต่ละคน เพื่อลดความเครียดของนักเรียนในการเรียนและการสอบ” (ความคาดหวังของครูต่อผู้บริหารที่สัมพันธ์กับกลุ่มบริหารวิชาการ)

ครู ฉ ได้ระบุความคาดหวังว่า

“อยากให้ทางฝ่ายบริหารมีมาตรการในการบริหารจัดการที่สัมพันธ์กันทั้งระบบ โดยเฉพาะอยากให้ช่วยเหลือนักเรียนที่ไม่สามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้ อยากให้มีการสำรวจปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นและนำปัญหาที่เกิดขึ้นมาร่วมกันแก้ไขทั้งฝ่ายบริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครอง”

(ความคาดหวังของครูต่อผู้บริหารที่สัมพันธ์กับกลุ่มบริหารวิชาการ กลุ่มบริหารงบประมาณ กลุ่มบริหารงานบุคคลและกลุ่มบริหารทั่วไป)

ผลการสัมภาษณ์ครูข้างต้น สามารถสังเคราะห์ข้อมูลผลการวิจัยในเรื่องความคาดหวังของครูต่อผู้บริหารสถานศึกษาในช่วงสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) แพร่ระบาดโดยแบ่งตามกลุ่มบริหารงานทั้ง 4 กลุ่มบริหารได้ดังต่อไปนี้

3.1 กลุ่มบริหารวิชาการ ครูให้ข้อมูล โดยสรุปได้ว่า ในช่วงสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) แพร่ระบาด ทางสถานศึกษาควรปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในรูปแบบปัจจุบันที่สถานศึกษาได้จัดให้ กล่าวคือ การจัดการเรียนรู้แบบชั้นเรียนสลับกับการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ โดยแบ่งผู้เรียนในห้องเดียวกันสลับกันมาครึ่งห้องเรียน แทนที่จะให้นักเรียนมาเรียนพร้อมกันทั้งห้อง แต่แยกเป็น 2 ห้อง เนื่องจากพบปัญหา คือ ห้องเรียนอีก 1 ห้องที่ครูอยู่ไม่ได้เป็นประจำเป็นหลักนั้น นักเรียนจะไม่สนใจในการเรียนเท่าที่ควรเนื่องจากนักเรียนไม่เห็นคุณครูอยู่ในห้องด้วย อีกทั้งการควบคุมชั้นเรียนค่อนข้างยากเนื่องจากคุณครูต้องให้ความสนใจในห้องที่ตนเองสอนอยู่มากกว่าอีกหนึ่งห้องเรียน เพราะฉะนั้น จึงควรปรับรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนได้รับประโยชน์สูงสุด ถ้านักเรียนมาเรียนที่สถานศึกษาควรจะต้องได้เรียนกับครูอย่างเต็มที่เต็มคาบเรียน เป็นต้น นอกจากนี้ยังต้องการให้ทางสถานศึกษานับสนุนสื่อการเรียนการสอน และมีมาตรการในการติดตามนักเรียนที่ไม่เข้าเรียนบ่อยครั้งตลอดภาคเรียน การวัดและประเมินผล การเรียนรู้ควรมีความยืดหยุ่น ไม่จำกัดเพียงแค่การประเมินโดยใช้ข้อสอบเพียงอย่างเดียว ควรเพิ่มช่องทางในการติดต่อสื่อสารของผู้ปกครองต่อครูผู้สอนหรือกับฝ่ายบริหาร รวมถึงให้การสนับสนุนนักเรียนในกลุ่มที่ขาดแคลนทุนทรัพย์หรือไม่สามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้ อีกทั้งลดการรายงานข้อมูลต่าง ๆ ที่ไม่จำเป็น

3.2 กลุ่มบริหารงบประมาณ ครูให้ข้อมูล โดยสรุปได้ว่า ในช่วงสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) แพร่ระบาด ทางสถานศึกษาควรสนับสนุนงบประมาณให้ครูในการซื้ออุปกรณ์ในการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์หรืออำนวยความสะดวกในการยืมอุปกรณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้เพื่อที่จะได้ลดภาระของครูเนื่องจากครูบางท่านมีรายได้น้อย และบางท่านมีภาระค่าใช้จ่ายเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ในช่วงสถานการณ์ดังกล่าวควรชะลอการเก็บค่าบำรุงการศึกษาแก่นักเรียนหรือทางสถานศึกษาควรมีมาตรการในการช่วยเหลือลดภาระค่าใช้จ่ายของผู้ปกครองเพื่อลดปัญหาความกดดันและความเครียดของครอบครัวนักเรียน

3.3 กลุ่มบริหารงานบุคคล ครูให้ข้อมูลโดยสรุปได้ว่า ในช่วงสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) แพร่ระบาด ทางสถานศึกษาควรปรับเปลี่ยนรูปแบบการลงเวลาในการปฏิบัติงานให้เป็นรูปแบบออนไลน์แทนการสแกนใบหน้าหรือที่โรงเรียนเพื่อปฏิบัติหน้าที่ นอกจากนี้ควรจัดการอบรมเพื่อพัฒนาครูในการใช้สื่อและเทคโนโลยี เพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อประโยชน์สูงสุดที่จะเกิดขึ้นกับนักเรียน

3.4 กลุ่มบริหารทั่วไป ครูให้ข้อมูล โดยสรุปได้ว่า ในช่วงสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) แพร่ระบาด ทางสถานศึกษาควรดูแลความสะอาดในทุกจุด ควรมีมาตรการในการดูแลความปลอดภัยของบุคลากรอย่างชัดเจน เช่น ควรมีแผนเผชิญเหตุที่ชัดเจนและรัดกุม มีแนวทางการปฏิบัติเมื่อครูหรือบุคลากรติดเชื้อไวรัสโคโรนา นอกจากนี้ควรสำรวจการได้รับวัคซีนของนักเรียน ครู และบุคลากร พร้อมทั้งติดตามผลการติดเชื้อไวรัสโคโรนาเพื่อการดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาปัญหาการจัดการเรียนรู้ของครู ในช่วงสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) แพร่ระบาด พบว่า ด้านนักเรียนเป็นด้านที่มีปัญหามากที่สุด ทั้งนี้เนื่องมาจากนักเรียนยังไม่เคยได้รับการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบออนไลน์แบบเต็มรูปแบบมาก่อน ทำให้ขาดความพร้อมในการเรียน อีกทั้งการขาดความเข้าใจในการเรียนรูปแบบใหม่และขาดอุปกรณ์ในการเรียน โดยเฉพาะนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่บางคนยังขาดทักษะในการใช้เทคโนโลยี ประกอบกับฐานะทางเศรษฐกิจที่ไม่เอื้ออำนวยจึงส่งผลให้ขาดอุปกรณ์ในการเรียนหรือมีแต่ยังไม่มีความพร้อมในการรองรับในการเข้าถึงมากเท่าที่ควร จากข้อมูลดังกล่าวจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลถึงปัญหาดังกล่าว สอดคล้องกับผลการวิจัยของวิทยา วาโย และคณะ (2563) ที่พบว่า การจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ นักเรียนยังมีปัญหาในการขาดความเข้าใจในการใช้งานความพร้อมของอุปกรณ์รองรับ และระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

สำหรับปัญหาด้านครูผู้สอนนั้น พบว่า ครูยังไม่สามารถปรับตัวในด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีแบบเต็มรูปแบบได้ ยังคงคุ้นเคยกับการจัดการเรียนรู้แบบบรรยายมากกว่าการใช้สื่อประกอบการจัดการเรียนรู้ อีกทั้งพบปัญหาในด้านการนำเสนอข้อมูลในขณะการจัดการเรียนรู้ การส่งเอกสารให้กับนักเรียน เนื่องจากการใช้เทคโนโลยีเป็นสิ่งที่ต้องเกิดจากการฝึกฝนจนเกิดความชำนาญและความเคยชิน การที่ครูต้องมาจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนแบบออนไลน์อย่างเต็มรูปแบบ ทำให้ครูไม่สามารถปรับตัวได้ทันในหลาย ๆ ท่าน โดยเฉพาะครูอาวุโสที่คุ้นเคยกับการสอนแบบใช้การบรรยายและการใช้เพียงกระดานสำหรับเขียนอธิบายมาก่อน ยังขาดทักษะในการเข้าถึงระบบการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ บางท่านยังต้องขอความช่วยเหลือจากบุตรหลาน หรือนักเรียนในการเข้าถึงระบบการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ สิ่งเหล่านี้จึงล้วนเป็นปัญหาสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ในด้านครูผู้สอน สอดคล้องกับจักรกฤษณ์ โปตาพล (2563) ที่กล่าวว่า ครูผู้สอนบางท่านยังไม่สามารถปรับตัวในการใช้เทคโนโลยี ยังขาดความชำนาญในการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ ขาดความรู้และทักษะในการผลิตสื่อ โดยเฉพาะครูอาวุโส อีกทั้งในด้านทัศนคติยังคงยึดติดกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบรรยาย นอกจากนี้ยังใช้วิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้โดยใช้แบบทดสอบเพียงอย่างเดียว และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นรินธร นนทมาลย์ (2560) ที่กล่าวว่า ครูผู้สอนจะต้องปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเอง จากผู้สอนให้เป็นผู้ฝึก (coach) หรือ ผู้อำนวยการความสะดวก (facilitators) ในการทำให้ผู้เรียนเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว คอยส่งเสริมวิธีการเรียนรู้ และนำพานักเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ผ่านระบบการจัดการเรียนรู้

สำหรับปัญหาด้านสื่อการเรียนรู้นั้น พบว่า สื่อที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้นั้นยังขาดความหลากหลาย ครูยังไม่สามารถผลิตสื่อที่น่าสนใจให้กับนักเรียนได้อย่างเพียงพอหรือเอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนเท่าที่ควร ทั้งนี้เนื่องจากครูยังขาดทักษะในการใช้เทคโนโลยีมากเท่าที่ควร ขาดการส่งเสริมและการพัฒนาตนเองที่จะเรียนรู้ในการทำสิ่งใหม่ที่ไม่เคยได้กระทำมาก่อนหรืออาจจะเคยแต่ยังไม่เต็มรูปแบบ แต่เนื่องด้วยสถานการณ์ของโลกที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้ปัจจัยด้านสื่อการเรียนรู้นั้นเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ให้นักเรียนได้เรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้แบบชั้นเรียนหรือการเรียนรู้แบบออนไลน์ สื่อเป็นสิ่งที่กระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีที่สุดนอกเหนือจากการถ่ายทอดของครูและการใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน สอดคล้องกับ สุรชาติ อาจทรัพย์ (2558) ที่กล่าวว่า หากสื่อการเรียนรู้นั้นมีประสิทธิภาพจะช่วยให้เข้าใจเนื้อหาที่จัดการเรียนรู้ได้ง่ายยิ่งขึ้น ทำให้การเรียนรู้มีความสะดวกมากยิ่งขึ้น

2. ผลการศึกษาความคาดหวังของครูต่อผู้บริหารสถานศึกษาในช่วงสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) แพร่ระบาดโดยใช้แบบสัมภาษณ์ (กึ่งโครงสร้าง) พบว่า ครูมีความคาดหวังต่อผู้บริหารสถานศึกษาในแงุ่มที่แตกต่างกันออกไป แต่โดยภาพรวมสามารถอภิปรายผลโดยการสังเคราะห์และจัดหมวดหมู่ของความคาดหวังของครูต่อผู้บริหารสถานศึกษาในช่วงสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาแพร่ระบาดแบ่งออกตาม 4 กลุ่มบริหารงานเพื่อความชัดเจนและการนำข้อมูลความคาดหวังไปเป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนา ปรับปรุง แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ประกอบด้วย กลุ่มบริหารวิชาการ ความคาดหวังต่อการปรับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้อ การวัดและประเมินผล กลุ่มบริหารงบประมาณ ความคาดหวังต่อการสนับสนุนงบประมาณเกี่ยวกับสื่อการจัดการเรียนรู้ และภาระค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง กลุ่มบริหารงานบุคคล ความคาดหวังต่อการปฏิบัติราชการ และการอบรมพัฒนาตนเอง และกลุ่มบริหารทั่วไป ความคาดหวังต่อมาตรการในการดูแลความปลอดภัยต่อบุคลากรภายในโรงเรียน รวมถึงการสำรวจข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ที่พบว่าการเรียนรู้แบบออนไลน์นั้นยังไม่มีประสิทธิภาพมากเท่าที่ควร ผนวกกับปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นตัวแปรสำคัญต่อการเรียนรู้แบบออนไลน์ การได้รับความช่วยเหลือทางการเงินและความพร้อมของสิ่งอำนวยความสะดวกเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำการเรียนรู้แบบออนไลน์มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (Febrianto et al., 2020) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับรายงานการศึกษาแบบการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์โควิด-19 ที่เป็นความคาดหวังของครูโดยรวมทั้งสังกัดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ควรมีการพัฒนาหลักสูตรและรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่รองรับสถานการณ์วิกฤติ รวมทั้ง พัฒนาชุดการเรียนการสอนออนไลน์ การสนับสนุนสื่อ อุปกรณ์

และเทคโนโลยีที่จำเป็นในระหว่างการจัดการเรียนรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ไม่มีความพร้อม มาตรการในการติดตามนักเรียน ให้ได้รับการเรียนรู้ที่เหมาะสม ผนวกกับควรมีการถอดบทเรียนจากสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ ในสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาแพร่ระบาด เพื่อพัฒนาเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ในสถานการณ์วิกฤติ และหน่วยงาน ต้นสังกัดควรมีการนิเทศ ติดตามและให้ความช่วยเหลือครูและนักเรียนในสถานการณ์วิกฤติดังกล่าวเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ร่วมกัน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2564)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ครูควรวางแผนการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมต่อรูปแบบการเรียนรู้ วิเคราะห์สภาพความต้องการของนักเรียน ใช้สื่อ การเรียนรู้และกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับธรรมชาติและวัยของผู้เรียน มีการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย ไม่มุ่งเน้นเพียงการทำแบบทดสอบเพียงอย่างเดียว อีกทั้งควรมีช่องทางให้นักเรียนสามารถติดต่อสื่อสารกับครูเพื่อขอคำแนะนำ หรือความช่วยเหลือ ครูควรแนะนำแหล่งเรียนรู้ที่นักเรียนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ตรงประเด็นหรือสามารถต่อยอดองค์ความรู้ ได้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อพัฒนาการเรียนรู้นักเรียน สำหรับการได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารสถานศึกษา ครูควรสะท้อนปัญหาให้ผู้บริหารได้รับฟังอยู่เป็นระยะ ๆ ผู้บริหารควรนำประเด็นปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นไปใช้ในการวางแผน และร่วมกันแก้ไขปัญหาเพื่อพัฒนาสถานศึกษาอย่างครบทุกมิติต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาปัญหาและความต้องการจากรูปแบบการเรียนรู้แบบ On-air On-demand และ On-hand เพิ่มเติม เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาและการวางแผนการแก้ไขปัญหาต่อไป นอกจากนี้ อาจศึกษาปัญหาและความต้องการใน กลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ เพิ่มเติม เช่น นักเรียน ผู้ปกครอง รวมถึงผู้บริหาร เพื่อที่จะนำผลที่ได้มาจัดทำเป็นฐานข้อมูลในการวางแผน พัฒนาสถานศึกษาให้พร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ต่อไป

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร. จักรกฤษณ์ โปตาพล. (2563, 9 มิถุนายน). *การจัดการเรียนรู้ออนไลน์ : วิธีที่เป็นไปทางการศึกษา*. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราช วิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง. <http://slc.mbu.ac.th/article/28181> file.pdf
- ทิศนา แคมมณี. (2555). *ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 6). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฐิติมา ซาลีกุล. (2564, 28 มกราคม). *สพฐ. แจงเลือกวิธีเรียนได้หลายแบบหากไม่พร้อมเรียนออนไลน์*. สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. <https://www.obec.go.th/archives/377135>
- นรินทร์ นนทมาลย์. (2560). *การพัฒนาแบบการออกแบบการสอนแบบเปิดด้วยวิธีการคิดอย่างเป็นระบบและกระบวนการ กลุ่มโดยใช้วิดีโอเป็นฐาน เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียนระดับอุดมศึกษา [วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต ไม้ได้ตีพิมพ์]*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิตยา มณีวงศ์. (2564). *ศึกษาพฤติกรรมการและปัจจัยความสำเร็จการเรียนออนไลน์ แอปพลิเคชันไลน์ ในช่วงวิกฤติ COVID-19*. *Journal of Educational Studies*, 15(1), 161-173. [https://edujournal.bsru.ac.th/downloadfile/ media/1770](https://edujournal.bsru.ac.th/downloadfile/media/1770)

วรากรณ์ สามโกเศศ. (2563, 20 มิถุนายน). 6 ปัจจัยเรียนออนไลน์ให้ได้ผลในมุมมองของ ดร.วรากรณ์ สามโกเศศ. กรุงเทพฯธุรกิจ.
<https://www.bangkokbiznews.com/lifestyle/881331>

วิทยา วาโย, อภิรดี เจริญบุญกุล, ฉัตรสุดา กานกายนต์, และ จรรยา คนใหญ่. (2563). การเรียนการสอนแบบออนไลน์ภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัส COVID-19 : แนวคิดและการประยุกต์ใช้จัดการเรียนการสอน. *วารสารศูนย์อนามัยที่ 9*, 14(34), 285-298.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2564). รายงานการศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์โควิด 19. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
<https://opendata.nesdc.go.th/dataset/c31aa022-b1ac-4f46-9ee7-7344692dc772/resource/b52ca49c-f9b9-48af-a556-7ded70a0dee0>

สุรชาติ อาจทรัพย์. (2558). ประสิทธิภาพการเรียนการสอนผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ด้วยโปรแกรม Moodle สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการกีฬา (กรณีศึกษาวิชา วกกพ 217 การนำเสนอสารสนเทศทางการกีฬา ปีการศึกษา 2556). *Journal of Professional Routine to Research*. 2015(2). 81-89.
<https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jpr2r/article/view/95809/74823>

ภาษาอังกฤษ

Alibak, M., Talebi, H., & Neshatdoost, H. (2019). Development and validation of a test anxiety inventory for online learning students. *Journal of Educators Online* 2019, 16(2), 5-12.

Anderson, T. (2008). The theory and practice of online learning (2nd ed.). Athabasca University Press.
https://www.aupress.ca/app/uploads/120146_99Z_Anderson_2008Theory_and_Practice_of_Online_Learning.pdf

April Giarla. (2016, February 24). The benefits of blended learning. <https://www.teachthought.com/technology/benefits-of-blended-learning>

Du, X., Yang, J., Shelton, B., & Hung, J. L. (2019). Is learning anytime, anywhere a good strategy for success? Identifying successful spatial-temporal patterns of on-the-job and full-time students. *Information Discovery and Delivery*, 47(4), 173-181. <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/IDD-09-2019-0060/full/pdf>

Febrianto, P. T., Mas' udah, S., & Megasari, L. A. (2020). Implementation of online learning during the Covid-19 pandemic on Madura Island, Indonesia. *International Journal of Learning, Teaching and Educational Research*, 19(8), 233-254. <http://ijlter.org/index.php/ijlter/article/view/2503>